

N:o 29.

Af herr **Leman**, om ändrade föreskrifter angående beviljning för inkomst af kanalanläggning och järnvägsdrift.

I § 12 af gällande beviljningsförordning stadgas, att bank-, järnvägs- och kanalbolag skola för inkomst af kapital och arbete beskattas, där bolagets rörelse drifves, vare sig genom hufvud-afdelnings- eller kommissionskontor, eller vid större eller mindre stationer. Den i paragrafen gjorda sammanställningen mellan järnvägs- och kanalbolag har föranlett de högsta beskattningsmyndigheterna att förklara, att, — i likhet med hvad som praktiserats i fråga om järnvägsbolags beskattning, — af *kanalbolags* hela inkomst bör i en hvar af de kommuner, där bolaget är skattskyldigt, taxeras så stor del, som motsvarar den andel af bolagets hela bruttoinkomst, hvilken *influtit* vid den i kommunen belägna kanalstationen.

Ehuru man af den omständighet, att i beviljningsförordningens § 12 b bank-, järnvägs- och kanalbolags tillsammans uppräknas, icke torde, — särskildt vid det förhållande, att för beskattning af bankbolag i § 17 beviljningsförordningen och i § 8 af instruktioner för taxeringsmyndigheterna särskilda föreskrifter gifvits angående fördelning af beskattningen mellan de olika orter, där bankrörelsen bedrifves, medan inga föreskrifter lämnats angående de speciella grunderna för fördelning mellan särskilda kommuner af järnvägs- och kanalbolags beskattning — kunna med absolut visshet draga den slutsats, att, jämlikt beviljningsförordningen, grunderna för beskattningsfördelningen skola för kanalbolag vara lika med dem, som tillämpas för järnvägsbolag, lär dock, sedan, såsom nämndt är, de högsta beskattningsmyndigheterna, kungl. kammarrätten och Kungl. Maj:t, i *sär-Bih. till Riksd. Prot. 1904. 1 Saml. 2 Afd. 1 Band. 11 Häft. (N:is 29, 30.) 1*

skilda resolutioner förklarar, att för kanalbolag beskattningsfördelningen skulle ske efter de vid hvarje station influtna belopp, ingen ändring i dessa beskattningsförhållanden kunna förväntas, därest icke ändring vidtages i föreskrifterna uti bevillningsförordningen eller uti instruktioner för taxeringsmyndigheterna.

För att visa, det en sådan ändring är af behovet påkallad, tillåter jag mig erinra följande:

En järnvägsanläggning innefattar i sig ej endast en särskild anlagd färdväg, utan äfven ett transportmedel för människor, djur och gods. En kanalanläggning åter utgör endast en vattenfärdväg, å hvilken dock kanalens ägare i allmänhet icke ombesörjer transport. En kanal, vid hvars trafikerande afgifter måste erläggas, kan alltså närmast likställas med en bro eller en väg, för hvars begagnande den vägfarande måste erlägga bro- eller vägafgift. Om t. ex. en bro utgör föreningslänk mellan tvenne särskilda kommuner, har alltid praxis varit, att, utan afseende därå i hvilken kommun broafgiften uppburits, ägaren af bron i hvardera kommunen taxerats för hälften af nettotinkomsten utaf influtna broafgifter. Så har i årtal skett och sker ännu i afseende å beskattningen af Qvillebäckens broaktiebologs inkomster. Bolagets bro sträcker sig mellan staden Göteborg och Lundby socken, och oaktadt alla broafgifter uppbäras vid ändpunkten af den del utaf bron, hvilken ligger i staden Göteborg, taxeras bolaget likväl för en hälft af sina inkomster i Lundby socken och för den andra hälften i Göteborg. Ett dylikt förfaringsätt torde analogivis böra tillämpas vid fördelningen af beskattningen för ett kanalbolag, som drifver rörelse vid flera stationer. Att, såsom ännu sker, låta fördelningen af beskattningen vara beroende på den tillfälliga omständighet, huruledes ett kanalbolag af bekvämlighetshänsyn ordnar sitt uppbördsväsen, synes ju vara uppenbarligen orimligt, då däremot den enda rätta grunden för fördelningen torde böra vara, att sådan skall verkställas med hänsyn till den verkliga inkomst, som bolaget vid hvarje särskild station haft, och detta utan afseende därå, om samma inkomst *inkasserats* vid den station, därå den belöper, eller vid annan station.

Till belysning af mitt påstående om orimligheten af det nu tillämpade fördelningssättet, anser jag mig — med hänvisning dels till de »allmänna bestämmelserna» i 1893 års taxa för Trollhätte kanal samt dels till §§ 25 och 26 i det för begagnande af Trollhätte kanal den 17 november 1893 fastställda reglemente (Svensk Författningssamling 1893 n:o 110) — böra närmare redogöra för åtminstone ett konkret fall.

Af här åberopade handlingar inhämtas:

att den under Nya Trollhätte kanalbolags inseende ställda kanal och

segelled, hvilken sträcker sig mellan Vänersborg och en plats 180 meter nedanför Ströms nedersta sluss, är delad i fyra distrikt;

att de i taxetariffen bestämda afgifter utgå vid begagnande af kanalen i hela dess längd, hvaremot vid begagnande delvis af kanalen skola erläggas följande andelar utaf afgiften för hela leden, nämligen: för genomgående af första distriktet 0,3, af andra distriktet 0,1, af tredje distriktet 0,4, samt af fjärde distriktet 0,2;

att, enligt reglementets § 25, mom. 1, befälhafvare, som ämnar att färdas å kanalen i dess *helhet*, icke skall erlägga distriktsafgift vid hvarje särskildt distrikts uppbörds kontor, utan skall, — efter att hafva anmält sig vid nedgående å Brinkebergskulle samt vid uppgående å Ström samt efter att därstädes hafva erhållit s. k. frisedel — å *Åkersberg* (som ligger i tredje eller Trollhättedistriktet) erlägga afgifterna för begagnande af *hela* kanalleden; samt

att, enligt reglementets § 25, mom. 2, befälhafvare å fartyg, som färdas endast å någon del af kanalen, däremot skall erlägga kanalafgift: å Vänersborgs uppbörds kontor för färdande å kanalleden vid Vänersborg, Vassbotten och Öfre Karlsgraf, vid Brinkebergskulles kontor för kanalleden från Vänersborg till Trollhättan, vid Åkersbergs kontor för kanalleden emellan Brinkebergskulle och Ström samt vid Ströms kontor för kanalleden från och med Ström till Åkersvass.

Af hvad här blifvit visadt framgår:

att, hvad t. ex. Ströms uppbörds kontor beträffar, där uppbäres kanalafgifter endast för fartyg, som på uppgående färdas från Ström till Åkersvass;

att däremot kanalafgifter för fartyg, som på nedgående färdas från Åkersvass till Ström, uppbäras vid Åkersbergs kontor; samt

att kanalafgifter för såväl upp- som nedgående fartyg, hvilka färdas å *hela* kanallinjen, uppbäras vid *Åkersberg*.

Att kanalbolaget må äga rätt att, på sätt det finner för sig vara lämpligt, träffa anordningar i fråga om sitt uppbörds väsen, kan ju vara ganska riktigt, men att, å andra sidan, genom dessa anordningar en oberättigad skattevinst skall tillflyta *en* kommun, nämligen Trollhättan, där hufvuduppbörden af kanalafgifter sker, under det att flera andra kommuner, såsom t. ex. Vänersborgs stad, Hjertums socken (inom hvilken Ströms distrikt är beläget) m. fl. kommuner måste vidkännas en obehörig och ganska betydlig förlust af dem tillkommande skattemedel, det kan icke vara riktigt och rättvist.

Till belysning af här påpekade missförhållanden kunna följande ur

offentliga handlingar hämtade sifferuppgifter tjäna. Hela det belopp, för hvilket Nya Trollhätte kanalbolag för år 1898 hade att utgöra inkomstbevillning, utgjorde 306,972 kronor 37 öre. Af detta belopp uppgafs till beskattning, i enlighet med den vid hvarje särskildt kontor *influtna* upp-
börd.

i Trollhätte kommun	Kr. 297,551: 22	
i Vänersborg	» 1,440: 22	
i Vassända, Nuglums socken	» 4,742: 34	och
i Hjertums socken	» 3,238: 60	

Summa kronor 306,972: 38

Hade fördelningen af bolagets beskattning skett, icke med hänsyn till de orter, där uppbördens influtit, utan med hänsyn till den andel af inkasserade kanalafgifter, hvilken, enligt bolagets reglemente och taxa rätteligen belöper å hvarje kanaldistrikt, så skulle — om man bortser från det antagligen ytterst ringa belopp, som i Åkersberg uppburits för trafiken delvis mellan Brinkebergskulle eller Åkersvass, å ena, samt Ström å andra sidan — inom Hjertums kommun rätteligen hafva beskattats ej endast där influtna kronor 3,238, utan därutöfver ock *två tiondedelar* ($\frac{2}{10}$ delar) af de vid Åkersberg influtna kanalafgifterna för fartyg, som vid upp- eller nedgående trafikerat hela kanalen. Af dessa afgifter belöpa nämligen, enligt bolagets taxa och reglemente, $\frac{2}{10}$ delar på det inom Hjertums socken belägna fjärde distriktet. Inom nämnda socken hade bolaget således bort taxeras dels för ($\frac{2}{10}$ delar af 297,551 kronor) kronor 59,510 och dels för kronor 3,238, eller tillsammans för kronor 62,748, i stället för, som nu skett, endast kronor 3,238. Såväl Vänersborgs stad och Hjertums kommun som ock vederbörande kronoombud hafva emellertid förgäfvit yrkat, att den af mig angifna fördelningsgrund skulle tillämpas vid kanalbolagets beskattning inom de särskilda kommunerna.

Äfven kommunalskatteskommittén har funnit nu tillämpade fördelningsgrunder icke vara rättvisa. I § 40 af förslag till lag angående kommunal taxering och skattskyldighet föreslår kommittén nämligen, att inkomst af järnvägsdrift och annan för samfärdseln afsedd anläggning skall *fördelas å de särskilda stationerna efter storleken af den vid hvarje station debiterade uppbördens*. Såsom motiv för det föreslagna stadgandet har kommittén afgifvit följande yttrande: Beträffande fördelningen af vinsten å järnvägs-

drift eller annan kommunikationsanläggning. t. ex. *kanalrörelse*, torde denna för närvarande i allmänhet ske i förhållande till den vid hvarje station *influtna* uppbörd, men synes den af kommittén föreslagna fördelningsgrunden, hvilken tager mera hänsyn till hvarje stations trafikförhållanden i det hela, af sådan anledning äfven erbjuda större garantier för en rättvis beskattning.

Ehuru jag i hufvudsak ansluter mig till kommitténs förslag om fördelningsgrunden, anser jag mig dock icke kunna fullständigt instämma i kommitténs formulering. Skälet härtill är, att där, såsom i taxa och reglemente för Trollhätte kanal, föreskrift meddelats därom, att kanalafgift, som belöper på en särskild station, i allmänhet icke skall uppbäras vid denna station, utan vid en annan af kanalbolaget utsedd centralstation, det måste inträffa, att i de flesta fall de afgifter, som belöpa på förstnämnda station, blifva *debiterade* icke vid denna station, utan vid centralstationen, och därigenom skulle den kommun, inom hvilken sistnämnda station ligger, hädanefter som hittills göra en oberättigad skattevinst på andra kommuners bekostnad. Jag anser därför, att det af mig åsyftade mål bättre skulle vinnas, ifall man stadgade, att inkomst af kanalrörelse skall fördelas å de särskilda stationerna efter storleken af den uppbörd, som, enligt kanalverkets taxa och reglemente, *belöper* å hvarje station. Hvad däremot beträffar fördelning af inkomst utaf järnvägsdrift ansluter jag mig till kommitténs formulering.

På grund af hvad jag sålunda anfört och visat, får jag vördsamt hemställa, det Riksdagen måtte besluta,

att i bevillningsförordningen, eller, om så lämpligare finnes, i instruktionen för taxeringsmyndigheterna, skall införas föreskrift, *dels* att inkomst af *kanal-anläggning* skall fördelas å de särskilda stationerna efter storleken af den uppbörd, som, enligt kanalverkets taxa och reglemente, å hvarje station belöper, samt *dels* att inkomst af järnvägsdrift skall fördelas å de särskilda stationerna efter storleken af den vid hvarje station debiterade uppbörd.

Jag hemställer slutligen, att bevillningsutskottet, dit denna motion torde komma att hänvisas, måtte ifall utskottet anser det af mig väckta förslag vara förtjänt af något beaktande, företaga den omredigering af for-

muleringen, hvilken utskottet för sådan händelse kan finna vara af behovet påkallad.

Stockholm den 28 januari 1904.

Philip Leman.